

Облік і оподаткування

УДК 657.372.2:339.37

Приймак Наталія Володимирівна

аспірант кафедри обліку та оподаткування

Київського національного торговельно-економічного університету

Приймак Наталия Владимировна

аспірант кафедры учета и налогообложения

Киевского национального торгового-экономического университета

Pryimak Natalia

Postgraduate Student of the Accounting and Taxation Department of the

Kyiv National University of Trade and Economics

**ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКА (УПРАВЛІНСЬКА) ЗВІТНІСТЬ
ПРО ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ КРЕДИТУВАННЯ
ПІДПРИЄМСТВ ТОРГІВЛІ
ВНУТРИХОЗЯЙСТВЕННАЯ (УПРАВЛЕНЧЕСКАЯ) ОТЧЕТНОСТЬ
О ФИНАНСОВЫХ ИНСТРУМЕНТАХ КРЕДИТОВАНИЯ
ПРЕДПРИЯТИЙ ТОРГОВЛИ
DOMESTIC (MANAGEMENT) REPORTING ON FINANCIAL
INSTRUMENTS CREDITING TRADE ENTERPRISES**

Анотація. Специфіка господарської діяльності підприємств торгівлі зумовлює швидкий обіг значного обсягу фінансових ресурсів. Тому суб'єкти господарювання в цій сфері економічної діяльності мають постійну потребу в ліквідних оборотних активах, одним із джерелом яких виступають кредитні ресурси та інвестиції. В статті запропоновано форми внутрішньогосподарської (управлінської) звітності про фінансові інструменти кредитування підприємств торгівлі. Метою даного дослідження є розробка форм внутрішньогосподарської (управлінської)

звітності про фінансові інструменти кредитування підприємств торгівлі. Актуалізовані наразі глобалізаційні та інтеграційні процеси, зумовлюють необхідність застосування комплексного підходу до формування звітної забезпечення управління фінансовими інструментами кредитування. Бухгалтерська звітність має значну варіативність представлення, що залежить від цілей складання, призначення, адресності тощо. Однак, для керівництва першочерговою є внутрішньогосподарська (управлінська) звітність, яка створює інформаційне підґрунтя для подальшого аналізу діяльності підприємства, його фінансових результатів, економії тощо. Внутрішньогосподарська «управлінська» звітність в даному випадку є інформаційним ресурсом для складання фінансової звітності в частині фінансових інструментів кредитування підприємств торгівлі та забезпечує процес контролю і управління ними. Недостатність інформації про фінансові інструменти кредитування у фінансовій звітності та проблема відсутності на підприємствах торгівлі сформованої системи внутрішньогосподарської (управлінської) звітності (в частині фінансових зобов'язань за кредитами) зумовили необхідність розробки пакету внутрішньогосподарської (управлінської) звітності про фінансові інструменти кредитування, ідентифікацію змістовного наповнення.

Ключові слова: внутрішньогосподарська (управлінська) звітність, фінансові інструменти кредитування, звіт про стан та рух короткострокових і довгострокових кредитів.

Анотація. Специфика хозяйственной деятельности предприятий торговли обуславливает быстрое обращение значительного объема финансовых ресурсов. Поэтому субъекты хозяйствования в этой сфере экономической деятельности имеют постоянную потребность в ликвидных оборотных активах, одним из источников которых выступают кредитные ресурсы и инвестиции. В статье предложены

формы внутрихозяйственной (управленческой) отчетности о финансовых инструментах кредитования предприятий торговли. Целью данного исследования является разработка форм внутрихозяйственной (управленческой) отчетности о финансовых инструментах кредитования предприятий торговли. Актуализированы глобализационные и интеграционные процессы, обуславливающие необходимость применения комплексного подхода к формированию отчетного обеспечения управления финансовыми инструментами кредитования. Бухгалтерская отчетность имеет значительную вариативность представления, зависит от целей составления, назначения, адресности и тому подобное. Однако, для руководства первоочередной является внутрихозяйственная (управленческая) отчетность, которая создает информационную основу для дальнейшего анализа деятельности предприятия, его финансовых результатов, экономики и тому подобное. Внутрихозяйственная «управленческая» отчетность в данном случае является информационным ресурсом для составления финансовой отчетности в части финансовых инструментов кредитования предприятий торговли и обеспечивает процесс контроля и управления ими. Недостаточность информации о финансовых инструментах кредитования в финансовой отчетности и проблема отсутствия на предприятиях торговли сложившейся системы внутрихозяйственной (управленческой) отчетности (в части финансовых обязательств по кредитам) обусловили необходимость разработки пакета внутрихозяйственной (управленческой) отчетности о финансовых инструментах кредитования, идентификацию содержательного наполнения.

Ключевые слова: *внутрихозяйственная (управленческая) отчетность, финансовые инструменты кредитования, отчет о состоянии и движении краткосрочных и долгосрочных кредитов.*

Summary. *The specifics of the economic activity of the enterprises of trade predetermine the rapid turnover of a considerable amount of financial resources. Therefore, economic entities in this area of economic activity have a constant need for liquid current assets, one of which is the source of credit resources and investments. The article presents the forms of internal (managerial) reporting on financial instruments of lending to trade enterprises. The purpose of this study is to develop forms of internal (managerial) reporting on financial instruments for lending to trade enterprises. The current globalization and integration processes are underway, necessitating the use of an integrated approach to the formation of reporting support for managing financial instruments of lending. Accounting reports have a significant variation of presentation, which depends on the goals of drawing up, appointment, targeting, etc. However, for management, the primary is internal (managerial) reporting, which creates an informational basis for further analysis of the enterprise's activities, its financial results, savings, etc. The "management" reporting in this case is an information resource for the preparation of financial statements in relation to financial instruments of lending to trade enterprises and provides a process of control and management of them. The insufficiency of information about financial instruments in the financial statements in the financial statements and the problem of the absence of the existing system of internal (management) reporting in the enterprises of the business (in terms of financial obligations under loans) led to the need to develop a package of internal (managerial) reporting on financial instruments of lending, identification of content.*

Key words: *internal (managerial) reporting, financial instruments of lending, status report and movement of short-term and long-term loans*

Постановка проблеми. Фінансові інструменти кредитування сприяють вчасним розрахункам з контрагентами, (зокрема з постачальниками

і підрядниками), погашенню обов'язкових платежів перед бюджетом та працівниками підприємства, покриттю касових розривів тощо. До таких фінансових інструментів кредитування підприємств торгівлі нами віднесено наступне: довгострокові та поточні кредити небанківських фінансово-кредитних установ та комерційні кредити, а також овердрафт, резерв наступних витрат на погашення боргу за кредитами та отримане фінансування за договором факторингу.

Контроль, як одна із функцій бухгалтерського обліку, забезпечує збереженість та ефективне використання ресурсів підприємства, зокрема і кредитних. Поряд з цим, інформаційна функція бухгалтерського обліку формує облікове забезпечення такого контролю. Підсумковою процедурою в обліковому забезпеченні є складання бухгалтерської звітності. Отже, вищенаведене підтверджує актуальність дослідження питання порядку розкриття інформації про фінансові інструменти кредитування підприємств торгівлі у внутрішньогосподарській (управлінській) звітності задля встановлення доцільності залучення кредитних ресурсів, визначення ефективності їх використання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням внутрішньогосподарської (управлінської) звітності займалися як вітчизняні, так і зарубіжні вчені, зокрема В.І. Бачинський [1], К.В. Безверхий [2], О.О. Григоревська [3]. Н.А. Ковальова [4], С.Я. Король [5], О.А. Потилиціна [6], М.І. Скрипник [3], І.А. Слободняк [7], О.В. Фоміна [8] та інші. Враховуючи значний внесок науковців з питань розкриття фінансової інформації у звітності підприємства, зауважимо, що наразі питання розкриття інформації про фінансові інструменти кредитування підприємств торгівлі у внутрішньогосподарській (управлінській) звітності є фрагментарно дослідженим, а тому потребує подальших наукових пошуків.

Постановка завдання. Метою даної статті є розробка форм

внутрішньогосподарської (управлінської) звітності про фінансові інструменти кредитування підприємств торгівлі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Зауважимо, що торговельні підприємства мають постійну потребу у залученні кредитних коштів через брак власних, що сприяє планомірному та раціональному обігу оборотних коштів суб'єкта господарювання без витрачання значних фінансових ресурсів на створення товарних запасів та з дотриманням платіжної дисципліни підприємства.

Кредитні ресурси можуть мати джерело походження не лише з банківських установ, а і небанківських фінансово-кредитних установ (фінансові компанії, кредитні спілки, факторингові компанії та ін.), діяльність яких регламентує Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. На основі проведених досліджень торговельних підприємств, зазначимо, що на більшості проаналізованих підприємств, відсутні форми внутрішньогосподарської (управлінської) звітності щодо відображення операцій з фінансовими інструментами кредитування, а тому такі форми потребують розробки.

Отже, зупинимось на формуванні внутрішньої звітної інформації для цілей управління фінансовими інструментами кредитування підприємств торгівлі.

Для відображення інформації про стан та рух короткострокових кредитів пропонується форма внутрішньогосподарської (управлінської) звітності – ВЗ-КК «Звіт про стан та рух короткострокових кредитів» за період (місяць, квартал, рік) (табл. 1).

Запропонований Звіт про стан та рух короткострокових кредитів (ВЗ-КК) забезпечить внутрішніх користувачів такої звітності інформацією про стан і рух поточних фінансових інструментів кредитування торговельних підприємств для прийняття виважених управлінських рішень.

Таблиця 1

Запропонована форма внутрішньої звітності ВЗ-КК

Назва підприємства

Місцезнаходження

Звіт про стан та рух короткострокових кредитів

за ____ місяць 20__ р. / за ____ квартал 20__ р. / за 20__ рік

№ з/п	Найменування показника	Сальдо на початок періоду	Находження кредитів	Погашення кредиту	Сальдо на кінець періоду
1	Короткострокові кредити небанківських фінансово-кредитних установ в національній валюті, грн.				
2	Короткострокові кредити небанківських фінансово-кредитних установ в іноземній валюті, грн.				
3	Короткострокові комерційні кредити в національній валюті, грн.				
4	Овердрафт, грн.				
5	Отримане фінансування за договором факторингу, грн.				

Джерело: розроблено автором

Для відображення інформації про стан та рух довгострокових кредитів пропонується форма внутрішньогосподарської (управлінської) звітності – ВЗ-ДК «Звіт про стан та рух короткострокових кредитів» за період (місяць, квартал, рік) (табл. 2).

Запропонований Звіт про стан та рух довгострокових кредитів (ВЗ-ДК) забезпечить внутрішніх користувачів такої звітності інформацією про стан і рух довгострокових фінансових інструментів кредитування торговельних підприємств для прийняття виважених управлінських рішень.

Таблиця 2

Запропонована форма внутрішньої звітності ВЗ-ДК

Назва підприємства

Місцезнаходження

Звіт про стан та рух довгострокових кредитів

за ____ місяць 20__ р. / за ____ квартал 20__ р. / за 20__ рік

№ з/п	Найменування показника	Сальдо на початок періоду	Находження кредитів	Погашення кредиту	Сальдо на кінець періоду
1	Довгострокові кредити небанківських фінансово-кредитних установ в національній валюті, грн.				
2	Довгострокові кредити небанківських фінансового-кредитних установ в іноземній валюті, грн.				
3	Довгострокові комерційні кредити в національній валюті, грн.				
4	Довгострокові комерційні кредити в іноземній валюті, грн.				

Джерело: розроблено автором

Для відображення інформації про стан та рух довгострокової заборгованості за кредитами за строками погашення пропонується форма внутрішньогосподарської (управлінської) звітності – ВЗ-ДЗК «Звіт про стан та рух довгострокової заборгованості за кредитами за строками погашення» (табл. 3).

Звіт про стан та рух довгострокової заборгованості за кредитами за строками погашення (ВЗ-ДЗК) забезпечить внутрішніх користувачів такої звітності інформацією про стан і рух довгострокових фінансових інструментів кредитування торговельних підприємств за строками погашення для прийняття виважених управлінських рішень.

Таблиця 3

Запропонована форма внутрішньої звітності ВЗ-ДЗК

Назва підприємства

Місцезнаходження

**Звіт про стан та рух довгострокової заборгованості за кредитами за
 строками погашення за 20__ рік**

№ з/п	Термін кредитування	Довгострокові кредити небанківських фінансово-кредитних установ в національній валюті, тис. грн.				Довгострокові кредити небанківських фінансового-кредитних установ в іноземній валюті, тис. грн.				Довгострокові комерційні кредити в національній валюті, тис. грн.				Довгострокові комерційні кредити в іноземній валюті, тис. грн.			
		Сп	Н	В	Ск	Сп	Н	В	Ск	Сп	Н	В	Ск	Сп	Н	В	Ск
1	До 12 місяців																
2	Від 12 до 24-х місяців																
3	Від 24-х до 36 місяців																
4	Від 36 до 48 місяців																
5	Від 48 до 60 місяців																
6	Більше 60 місяців																
Σ	Разом:																

де Сп – сальдо на початок звітного періоду; Н – надходження кредитів; В – погашення кредитів; Ск – сальдо на кінець звітного періоду

Джерело: розроблено автором

Висновки з проведеного дослідження. Недостатність інформації про фінансові інструменти кредитування у фінансовій звітності та проблема відсутності на підприємствах торгівлі сформованої системи внутрішньогосподарської (управлінської) звітності (в частині фінансових зобов'язань за кредитами) зумовили необхідність розробки пакету внутрішньогосподарської (управлінської) звітності про фінансові інструменти кредитування, ідентифікацію змістовного наповнення. Запропонований пакет внутрішньої звітності включає наступні розроблені форми внутрішньогосподарської (управлінської) звітності за напрямками

формування інформації про елементи фінансових інструментів кредитування щодо: 1) стану та руху довгострокових та короткострокових фінансових інструментів кредитування (ВЗ-КК «Звіт про стан та рух короткострокових кредитів», ВЗ-ДК «Звіт про стан та рух довгострокових кредитів», ВЗ-ДЗК «Звіт про стан та рух довгострокової заборгованості за кредитами за строками погашення».

Література

1. Бачинський В. І. Внутрішньогосподарська (управлінська) звітність // Вісник НУ «Львівська політехніка». 2008. № 578. С. 116-119.
2. Безверхий К.В. Формування внутрішньогосподарської (управлінської) звітності підприємства // Економіка: теорія та практика. 2015. № 2. С. 49-55.
3. Григоревська О.О., Скрипник М.І. Бухгалтерська управлінська звітність: критичний аналіз порядку складання й особливостей практичного застосування // Інтелект XXI. 2016. № 5. С. 111-115.
4. Ковалёва Н.А. Формирование внутренней управленческой отчетности в учетной системе научной организации : автореф. дис. ... канд. экон. наук : 08.00.12 «Бухгалтерский учет, статистика». Ростов н/Д, 2015. 24 с.
5. Король С.Я. Управлінська звітність: сутність і алгоритм формування // Бізнес Інформ. 2014. № 7. С. 325–331.
6. Потылицына Е.А. Внутрифирменная финансовая отчетность филиала в системе контроллинга: автореф. дис. ... канд. экон. наук : 08.00.12 «Бухгалтерский учет, статистика». Санкт-Петербург, 2014. 23 с.
7. Слободняк И.А. Формирование бухгалтерской управленческой отчетности коммерческой организации: автореф. дис. ... д-ра экон. наук : 08.00.12 «Бухгалтерский учет, статистика». – Иркутск, 2012. – 38 с.

8. Фоміна О.В. Управлінська звітність у системі обліково-аналітичного забезпечення менеджменту підприємства // Вісник Одеського національного університету. Серія : Економіка. 2016. Т. 21, Вип. 6. С. 201-205.

References

1. Bachynskiy V. I. (2008). Vnutrishnohospodarska (upravlinska) zvitnist: [Internal (managerial) reporting]. Visnyk NU «Lvivska politekhnika». № 578. P. 116-119 [In Ukrainian].
2. Bezverkhyi K.V. (2015). Formuvannia vnutrishnohospodarskoi (upravlinskoj) zvitnosti pidpriemstva [Formation of internal (managerial) reporting of the enterprise]. Ekonomika: teoriia ta praktyka. № 2. P. 49-55 [In Ukrainian].
3. Hryhorevska O.O., Skrypnyk M.I. Bukhhalterska upravlinska zvitnist: krytychnyi analiz poriadku skladannia y osoblyvosti praktychnoho zastosuvannia: [Accounting Management Report: A Critical Analysis of the Composition Procedure and Peculiarities of Practical Application]. Intellect XXI. № 5. P. 111-115 [In Ukrainian].
4. Kovaleva N.A. (2015). Formyrovanye vnutrennei upravlencheskoi otchetnosti v uchetnoi systeme nauchnoi orhanyzatsyy [Formation of internal management reporting in the accounting system of a scientific organization]. PhD dissertation. Rostov-on-Don [In Russian].
5. Korol S.Ia. (2014). Upravlinska zvitnist: sutnist i alhorytm formuvannia: [Management reporting: essence and algorithm of formation]. Biznes Inform. № 7. P. 325–331 [In Ukrainian].
6. Potyilitsyina E.A. (2014). Vnutrifirmennaya finansovaya otchetnost filiala v sisteme kontrollinga: [Intercompany financial statements of the branch in the controlling system]. PhD dissertation. Spb [In Russian].
7. Slobodniak Y.A. (2012). Formyrovanye bukhalterskoi upravlencheskoi

otchetnosty kommercheskoi orhanyzatsyy: [Formation of accounting management reports of a commercial organization]. Doctors dissertation. Irkutsk [In Russian].

8. Fomina O.V. (2016). Upravlinska zvitnist u systemi oblikovo-analitychnoho zabezpechennia menedzhmentu pidpriemstva: [Management reporting in the system of accounting and analytical support of enterprise management]. Visnyk Odeskoho natsionalnoho universytetu. Seriiia : Ekonomika. T. 21, Vyp. 6. P. 201-205 [In Ukrainian].